

Posudek

Diplomová práce Jiřího Patáka s názvem *The Role of the Military in the United States Foreign Policy Process*, obhajovaná na Institutu mezinárodních studií FSV UK si vytkla za cíl zhodnotit, jaký vliv mají ozbrojené síly na formování zahraniční politiky Spojených států amerických. Jiří Paták se pokouší nalézt i odpověď na otázku, proč byl vliv ozbrojených sil na politiku Spojených států politology i žurnalisty poměrně málo zkoumán a analyzován.

V úvodu Jiří Paták precizně vysvětluje na příkladu americké politiky osmdesátých let dvacátého století vůči Nikaragui a El Salvadoru význam pochopení role ozbrojených sil při formování zahraniční politiky USA. Výstižně popisuje proces formování zahraniční politiky USA a jeho institucionální rámec. Seznamuje zde čtenáře s metodologií, kterou ve své analýze hodlá použít. Rozděluje proces formování zahraniční politiky na několik segmentů. Striktně rozlišuje především proces získávání informací nezbytných pro tvorbu zahraniční politiky (*foreign policy input*), rozhodovací proces a prosazování zvoleného konceptu zahraniční politiky v praxi. Rozhodovací proces dělí opět do několika kategorií, jako je stanovení priorit, analýza bezpečnostních hrozeb, plánování, schválení daného konceptu a vyhodnocení jeho úspěšnosti v praxi. Dále hodnotí Jiří Paták v jednotlivých kapitolách podrobně vliv armády na jednotlivé, výše zmíněné, segmenty procesu formování zahraniční politiky a snaží se odpovědět na otázku, ve kterém z nich je vliv ozbrojených sil největší.

Ve své diplomové práci přihlíží Jiří Paták i k historii ozbrojených sil USA, zkoumá jejich vliv na zahraniční politiku od období Jacksonova tažení na Floridu až do okamžiku, kdy Spojené státy jako jediná supervelmoc postbipolárního světa přebírají odpovědnost za stabilitu mezinárodního uspořádání. Zabývá se podrobně vlivem rostoucích požadavků kladených na ozbrojené síly USA na jejich vojenské schopnosti i početní stav. Právě rostoucí dovednosti ozbrojených sil, jako nástroje zahraniční politiky, pokládá za důležitý faktor ovlivňující proces tvorby zahraniční politiky.

Jak zdůrazňuje Jiří Paták v závěru, rozhodování o směřování americké zahraniční politiky je stále pevně v rukou ústavních činitelů-civilistů a armáda tuto skutečnost nemůže zvrátit. Její vliv však spočívá především v tom, že je rozhodujícím aktérem, který dodává tvůrcům zahraniční politiky potřebné informace a analýzy na jejichž základě se tito musí rozhodovat. Je přirozené, že z velkého množství informací, které musí armádní analytici zpracovat, postoupí nejvyšším ústavním činitelům především ty údaje, které je z vojenského hlediska znepokojují. Tak nepřímou ozbrojené síly ovlivňují i agendu zahraniční politiky

Spojených států, jak autor výstižně dokládá na příkladu Iráku a Íránu. Odpověď na to, proč je vliv ozbrojených sil na politiku Spojených států poměrně málo zkoumán, nalézá Jiří Paták částečně ve skutečnosti, že většina analytiků se soustřeďuje především na rozhodovací proces, který je v rukou civilistů. Oblast exkluzivity informačních zdrojů, které jsou v rukou ozbrojených sil, je většinou nechána bez povšimnutí.

Ke zmíněné diplomové práci lze mít následující výhrady. Na formování politiky USA k Íránu se pochopitelně podílí armáda, neboť tato zem je vnímána jako bezpečnostní hrozba pro USA a jejich spojence. Stejně tak lze říci, že i politika USA v oblasti celého Perského zálivu bude zřejmě i nadále ve znamení intervencí, vzhledem ke strategickému významu této oblasti. Vliv armády na zahraniční politiku USA vůči méně exponovanému regionu bude pravděpodobně mnohem menší.

Dále by bylo vhodné uvést zdroj údaje o 30 miliardovém rozpočtu amerických tajných služeb (str. 23). Namátkou lze uvést některé překlepy, *policy in Latin American místo America*, str.1, řádek 9., *information that are (is) relayed to the policymakers* str.9, ř. 27, *..play a unique role (chybí - in) threat estimates and evaluation...*str. 10 ř. 7.

I přes zmíněné drobné výtky však zvládl Jiří Paták práci psanou v anglickém jazyce mistrně. Popis procesu formování americké politiky a jeho analýza je výstižná a bezchybná, použita byla vhodná metodologie, závěry odpovídají zadání. Doporučuji proto diplomovou práci Jiřího Patáka k obhajobě a navrhuji stupeň hodnocení výborně.

Mgr. Petr Anděl

V Praze 30. května 2006